Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Talousvaliokunta perjantai 10.02.2023 klo 11.00 / E 31/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

EJ 12/2022 vp - E 31/2022 vp E-jatkokirje; Tilapäisten kriisiajan valtiontukipuitteiden (mahdollinen) muuttaminen

Keskeiset huomiot

Suomen Yrittäjät tunnistaa ne uhat ja tavoitteet, jotka ovat Euroopan komission 13.12.2022 käynnistämän jäsenvaltioille suunnatun kuulemisen taustalla. Tunnistamme myös sen, että kyseessä on paitsi EU:n kilpailukyky, tarve vähentää strategisia riippuvuuksia ja kansainvälinen kauppapolitiikka, myös Yhdysvaltain sisäpolitiikasta välittyvät paineet.

Tästä huolimatta suhtautumisemme valtiontukiin esitettäviin muutoksiin on pidättyväinen. Näkemyksemme mukaan yleisestä EU:n valtiontukipolitiikasta on perusteltua poiketa vain poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten pandemian ja Venäjän aloittaman hyökkäyssodan aikana on toimittu. Samaan aikaan korostamme sitä, että valtiontukien tulee olla aina oikeasuhtaisia ja välttämättömiä suhteessa ratkaistavaan ongelmaan.

Suomen Yrittäjät korostaa sitä, että poikkeuksellisiin olosuhteisiin annettujen lievennysten tulee olla tilapäisiä. Poikkeusten tulee olla voimassa vain niin kauan kuin on välttämätöntä. Katsomme myös, että kriisin pitkittyessä tulee arvioida mahdollisuuksia irtautua hallitusti kriisiajan säännöistä ainakin osittain. Pitkällä aikajänteellä on perusteltua, että yhteiskunta ja yritykset sopeutuvat muuttuneeseen taloudelliseen toimintaympäristöön.

Toisaalta tunnistamme tarpeen turvata Suomen ja EU:n kilpailukyky suhteessa kolmansiin maihin kaikissa tilanteissa. Tämä ei kuitenkaan saisi missään olosuhteissa tarkoittaa sitä, että samalla vaurioitetaan tai tuhotaan sisämarkkinoiden toiminta.

On hyvä tunnistaa se, että EU:n jäsenvaltiot ovat hyvin erilaisessa asemassa kilpailtaessa valtiontuilla. Tarkasteltaessa viimeisimpien kriisien aikaa, voidaan todeta, että Saksa ja Ranska vastaavat noin 80 prosentista kaikista valtiontukien poikkeuksista, joihin jäsenmaat ovat hakeneet lupaa komissiolta. Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että erityisesti Ranska on

pitkään, jo ennen kriisejä, ajanut nykyistä liberaalimpaa valtiontukipolitiikkaa.

Suomen Yrittäjät pitää myös epätodennäköisenä sitä, että valtiontuilla kilpailu loisi meille kilpailukykyä pidemmällä aikavälillä. Päinvastoin, mielestämme EU:n tulee välttää jännitteiden kasvattamista keskeisten kauppakumppaneiden kanssa. Kolmansien maiden myöntämiin kilpailua vääristäviin tukiin tulee pyrkiä puuttumaan ensisijaisesti kauppapolitiikan keinoin ja EU:n haitallisiin strategisiin riippuvuuksiin kolmansista maista tulee puuttua kilpailua vähiten vääristävillä tavoilla.

Suomen Yrittäjät suhtautuu varauksellisesti siihen, että EU:n valtiontukisäännöissä sallittaisiin tuotannollisten investointien tukeminen strategisilla sektoreilla nykyistä joustavammin. Näemme, että ehdotus olisi toteutuessaan merkittävä politiikkamuutos, jolla todennäköisesti olisi suuria kielteisiä vaikutuksia sisämarkkinoiden toimintaan. Se rapauttaisi voimakkaasti sisämarkkinoiden toimintaa ja todennäköisesti johtaisi erittäin haitalliseen tukikilpailuun jäsenvaltioiden välillä.

Erityisen kriittisiä olemme ajatukselle siitä, että EU:n kilpailukykyä valtiontukisääntöjen kautta tukevat toimenpiteet perustuisivat yleisiin, ns. normaaliaikojen valtiontukisääntöihin. Tämä tarkoittaisi sitä, että ne jäisivät osaksi pysyvää EU:n valtiontukipolitiikkaa. Jos kattavan selvityksen ja vaikutusanalyysin jälkeen katsotaan, että valtiontukipolitiikka on paras tai ainoa keino reagoida, tulee kilpailukykyä valtiontukisääntöjen kautta tukevat toimenpiteet sisällyttää tilapäiseen kehykseen, joka on erillinen väline suhteessa normaaliaikojen valtiontukisääntöihin.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
ekonomisti